

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İşK/41

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2023/11435
Karar No. 2023/14800
Tarihi: 17.10.2023

- FAZLA ÇALIŞMANIN KANITLANMA USULÜ
- FAZLA ÇALIŞMANIN YAPILDIĞINI İŞÇİNİN KANITLAMASININ GEREKTİĞİ
- İMZALI VE İHTİRAZI KAYIT DÜŞÜLMEMİŞ BORDROLARDA FAZLA ÇALIŞMA ÖDENDİĞİNİN GÖZÜKTÜĞÜ DURUMLARDA BU DÖNEMİN HESAPLAMADA DIŞLANACAĞI
- FAZLA ÇALIŞMANIN İSPATINDA İŞVERENE DAVA AÇMIŞ TANIK ANLATIMLARINA İHTİYATLI YAKLAŞMANIN GEREKTİĞİ
- FAZLA ÇALIŞMANIN İSPATI İÇİN ARANAN KOŞULARIN GENEL TATİL VE HAFTA TATİLİ ALACAKLARI İÇİNDE GEÇERLİ OLDUĞU

ÖZETİ: Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. Ücret bordrolarına ilişkin kurallar burada da geçerlidir. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği varsayılır.

Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş ve işyerinden çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe

bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak işçinin fazla çalışma alacağına daha fazla olduğu yönündeki ihtirazi kaydının bulunması hâlinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazi kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı yazılı belge ile kanıtlanması gerekir. İşçiye bordro imzalatılmadığı hâlde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda ise işçinin ihtirazi kayıt ileri sürmesi beklenemeyeceğinden, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının her türlü delil ile ispatı mümkündür.

Fazla çalışmanın yazılı delil ya da tanıkla ispatı imkân dahilindedir. İşyerinde çalışma düzenini bilmeyen ve bilmesi mümkün olmayan tanıkların anlatımlarına değer verilemez.

Aynı ispat kuralları hafta tatili ile ulusal bayram ve genel tatil ücret alacakları için de geçerlidir.

Çalışma sürelerinin ispatı noktasında işverene karşı dava açan tanıkların beyanlarına ihtiyatla yaklaşılması gerekir. Fazla çalışma, hafta tatili ile ulusal bayram ve genel tatil alacaklarının ispatında salt davacı ile menfaat birliği içinde bulunan veya işverene karşı davası bulunan tanık beyanlarıyla sonuca gidilemez. Bununla birlikte başkaca delil ya da olgularla desteklenen bu tanık beyanlarına itibar edilmelidir. Bu çerçevede; işin ve işyerinin özellikleri, davalı tanıklarının anlatımları, iş müfettişinin düzenlediği tutanak veya raporlar ve aynı çalışma dönemi ile ilgili olarak söz konusu alacakların varlığına ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararları gibi hususlar delil ya da olgular olarak değerlendirilebilir.

Taraflar arasındaki alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davalılar vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvuruların esaslan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalılar vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildi.

Davalılar vekilince temyiz incelemesinin duruşmalı olarak yapılmasının istenilmesi üzerine, işin duruşmaya tâbi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 17.10.2023 Salı günü tayin edilerek taraflara tebligat gönderilmiştir.

Duruşma günü davalılar vekili Avukat Melis Genç ile davacı vekili Avukat Akif Yücel geldiler.

Duruşmaya başlanarak hazır bulunan avukatların sözlü açıklamaları dinlendikten sonra duruşmaya son verildi.

Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin 13.06.2011 tarihinden sözleşmenin feshedildiği 05.04.2016 tarihine kadar davalı işveren bünyesinde teknik ofis sorumlusu olarak çalıştığını, işçi sözleşmesi tarihi olan 29.11.2011 tarihine kadar davalı Policom bünyesinde sonrasında aralarında organik bağ olan Polimeks bünyesinde çalıştığını, aldığı en son ücretin net 3.750,00 USD olduğunu, Türkiye'deki çalışmasında ilk ücretinin 3.500,00 USD olduğunu, ücretin 950,00 USD olan kısmının davacıya Türkmenistan'da avans şeklinde ödendiğini, bakiye kısmının ise eşi ve abisinin ortak banka hesabına yatırıldığını, davacının 21 gün davalının Türkiye ofisinde hizmet verdiğini ve çalışma saatlerinin 09.00-18.00 arası olduğunu, 04.07.2011 tarihinden itibaren işverenin Türkmenistan'da bulunan TV Kule Projesinde çalıştığını, davacının Türkmenistan'da bulunduğu dönemde çalışma saatlerinin 07.00-19.00 arası olduğunu, işlerin yoğun olmasından kaynaklı zaman zaman en az ayda 15 gün 06.00-00.00 saatleri arasında çalıştığını, çalıştığı tüm dönemlerde Temmuz 2012- Eylül 2013 tarihlerinde iki haftada 1 gün izin kullandığını, resmî ve genel bayramlarda çalıştığı, Türkmenistan'daki resmî ve genel tatillerde çalıştığını ve bu günlere ait çalışma bedellerinin ödenmediğini, Ramazan ve Kurban bayramlarının ilk günleri hariç çalıştığını ileri sürerek fazla çalışma, hafta tatili ve ulusal bayram genel tatil ücreti alacaklarının davalılardan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalılar vekili cevap dilekçesinde; zamanaşımı def'inde bulduklarını, davacının 13.06.2011 - 28.02.2014 tarihleri arasında davalı Policom Şirketi nezdinde, 01.03.2014-05.04.2016 tarihleri arasında davalı Polimeks Şirketinde

çalıştığını, davacının davalı bünyesinde teknik ofis sorumlusu olarak çalıştığını, davacının son ücretinin 2.083,00 USD olduğunu, davacının iş sözleşmesinin işe alındığı projenin tamamlanmış olması nedeniyle ve yerleştirilebileceği başka bir proje olmaması nedeniyle feshedildiğini, tüm hak ve alacaklarının banka aracılığıyla eksiksiz ödendiğini, ileri sürülen çalışma saatlerinin ve şeklinin hayatın olağan akışına aykırı olduğunu savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararıyla; ticaret sicil kayıtlarına göre her iki şirketin aynı adreste bulunduğu, ortaklarının aynı kişiler olduğu ve tanık beyanları nazara alındığında davalıların ekonomik ve yönetsel bütünlük içerisinde oldukları, bu nedenle her iki davalının talep konusu alacaklardan müştereken ve müteselsilen sorumlu oldukları, davacının 27.02.2011-05.04.2016 tarihleri arasında çalıştığı, davacının banka dekontlarında ödemelerin "ücret+fazla mesai" açıklaması ile yapıldığı, banka hesap özetiinden Kasım 2013'ten itibaren her ay sabit 3.750,00 USD'nin "ücret+fazla mesai" açıklaması ile davacının hesabına havale edildiği, bu durumun davacının iddiası ile uyumlu olduğu, davalının ücret bordrolarını sunmadığı, bu nedenle tanık beyanı da dikkate alınarak davacının aylık net 3.750,00 USD ücret aldığı, davacı ile çalışan tanık beyanı esas alınarak fazla çalışma, ulusal bayram genel tatil ve hafta tatili alacaklarının hesaplandığı, bilirkişi raporunda davacının Türkiye'de izinli olduğu sürelerin dışlandığı gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekilleri istinaf başvurusunda bulunmuşlardır.

B. İstinaf Sebepleri

1. Davacı vekili; bilirkişi raporunda tespit edilen rakamlar üzerinden %30 oranında indirim yapılarak ve bu şekilde taleplerini artırdıklarını, taraflarınca hakkaniyet indirimi yapıldığı hâlde Mahkemece tekrar %30 oranında hakkaniyet indirimi yapılarak mükerrer indirim yapıldığını, davanın belirsiz alacak davası olarak kabulüne karar verilmesi gerektiğini, Mahkemece davalı tarafın zamanaşımı def'ine değer verilerek yapılan hesaplamasının hatalı olduğunu belirterek İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılması istemi ile istinaf yoluna başvurmuştur.

2. Davalı vekili; davacının ücret miktarının hatalı tespit edildiğini, davalı Şirkette hesaplama yapıldığı şekilde çalışma düzeni bulunmadığını, fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini, davacı tanıklarının davacı ile aynı görevde çalışmaması ve beyanlarının duyuma dayalı olması nedeniyle davacı tanık beyanlarına itibar edilemeyeceğini belirterek İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılması istemi ile istinaf yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile;

ücretinin net 3.750,00 USD olarak kabul edilmesinin dosya kapsamına uygun olduğu, davacı tanıklarının davacı ile birlikte çalıştıklarını beyan ettikleri, davanın kısmi dava olarak açıldığı, Mahkemece zamanaşımı def'i dikkate alınarak yapılan yeni hesaplama indirim yapıldığı, mükerrer indirim bulunmadığı gerekçesiyle taraf vekillerinin istinaf başvurusunun ayrı ayrı esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalılar vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davalılar vekili; istinaf dilekçesinde belirttiği gerekçeleri tekrar ederek ayrıca somut uyuşmazlığa Türkmenistan hukukunun uygulanması gerektiğini, indirim oranının yetersiz olduğunu belirterek temyiz yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık; ücretin miktarı ile fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti, ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacaklarının ispatına ve hesaplanmasına ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 371 inci maddesi.

2. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 32, 41, 44, 46, 47 ve 63 üncü maddeleri

3. Değerlendirme

1. Tarafların iddia, savunma ve dayandıkları belgelere, uyuşmazlığın hukuki nitelendirilmesi ile uygulanması gereken hukuk kurallarına, dava şartlarına, yargılamaya hâkim olan ilkelere, ispat kurallarına, temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere göre davalılar vekilinin aşağıdaki paragrafların kapsamı dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2. Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. Ücret bordrolarına ilişkin kurallar burada da geçerlidir. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği varsayılır.

3. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş ve işyerinden çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

4. İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak işçinin fazla çalışma alacağının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının

bulunması hâlinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazi kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı yazılı belge ile kanıtlaması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı hâlde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda ise işçinin ihtirazi kayıt ileri sürmesi beklenemeyeceğinden, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının her türlü delil ile ispatı mümkündür.

5. Fazla çalışmanın yazılı delil ya da tanıkla ispatı imkân dahilindedir. İşyerinde çalışma düzenini bilmeyen ve bilmesi mümkün olmayan tanıkların anlatımlarına değer verilemez.

6. Aynı ispat kuralları hafta tatili ile ulusal bayram ve genel tatil ücret alacakları için de geçerlidir.

7. Çalışma sürelerinin ispatı noktasında işverene karşı dava açan tanıkların beyanlarına ihtiyatla yaklaşılması gerekir. Fazla çalışma, hafta tatili ile ulusal bayram ve genel tatil alacaklarının ispatında salt davacı ile menfaat birliği içinde bulunan veya işverene karşı davası bulunan tanık beyanlarıyla sonuca gidilemez. Bununla birlikte başkaca delil ya da olgularla desteklenen bu tanık beyanlarına itibar edilmelidir. Bu çerçevede; işin ve işyerinin özellikleri, davalı tanıklarının anlatımları, iş müfettişinin düzenlediği tutanak veya raporlar ve aynı çalışma dönemi ile ilgili olarak söz konusu alacakların varlığına ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararları gibi hususlar delil ya da olgular olarak değerlendirilebilir.

8. Somut uyumsuzlukta dava konusu fazla çalışma alacağı; hükme esas alınan bilirkişi raporunda, tanık beyanlarının davacının haftada 63 saatten fazla çalıştığını belirttiği, ancak tanık beyanları ile ispat durumunda günde 3 saatten fazla sürede fazla çalışma yapılmasının olağan yaşam kurallarına aykırı olduğu gerekçesi ile davacının haftalık 18 saat fazla çalışma yaptığı kabul edilerek hesaplanmıştır.

9. Fazla çalışmanın ispatı konusunda, dosya içerisinde işyerindeki çalışma düzenini gösterir işyeri kayıtları bulunmadığından davacının fazla çalışmalarının davacı tanık beyanlarına göre kabulünde isabetsizlik yoktur. Ne var ki dosya kapsamında dinlenen tanıkların beyanları, yapılan işin niteliği ve özellikle davacı tanığı İ.G'nin "Standart sabah 08.00 akşam 19.00 idi." şeklindeki beyanı birlikte değerlendirildiğinde; işyerinde çalışmanın 08.00-19.00 saatleri arasında olduğunun ispatlandığı kabul edilmelidir.

10. Yukarıda yapılan açıklamalara göre davacının; ispatlanan çalışma düzeni ile yasal ara dinlenme sürelerine göre haftada 15 saat saat fazla çalıştığı gözetilmeksizin yanılığın değerlendirilmesi ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeple;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN

KALDIRILMASINA,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Davalılar yararına takdir edilen 17.100,00 TL duruşma vekâlet ücretinin karşı tarafa yükletilmesine,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgililere iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

17.10.2023 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.